

Recés del 27 de maig a Tarrés. El bon Samarità (Lluc 10, 25-37)

Interpel·lats per les paraules del pare Lluís Planas, el grup de servei de la Comunitat de Jesús, vam preparar unes reflexions sobre aquesta paràbola. Les vam compartir a la resta de germanes i germans de Comunitat, i vam sustentar així el que seria un recés de silenci al voltant de la zona dels ermitoris de Tarrés.

Vam dividir el text de l'evangeli en quatre moments, a partir d'uns dibuixos de les Germanetes de Jesús. El Quico, els havia acolorit amb les tonalitats dels ametllers en primavera; així van romandre exposats a l'ermita de la Santa Creu durant tot el recés. Cada imatge va ser objecte d'una reflexió.

Imatge primera

—*Mestre, què haig de fer per a **posseir** la vida eterna?* La pregunta explícita dos anhels sempre latents en nosaltres: tenir, posseir, assegurar; perpetuar-nos, defugir la finitud.

El mestre de la Llei **sap** la resposta a la pregunta, la **diu** perfectament: *Estima (...) i estima (...)*. Jesús li corrobora: **Fes-ho i viuràs** [no afegeix cap adverbi -com p. ex. *eternament*].

—*I qui són els altres que haig d'estimar?* El mestre de la Llei **sap** també la resposta. Però, com deia el Toni Català: la distància més gran entre dos punts és la que va del cap al cor.

La paràbola no necessita gran **explicació**, només demana **implicació**, prendre partit.

- Quan pregunto “Qui és el meu proïsme?”, és perquè, en el fons, penso que hi ha algú que ho és, i hi ha qui no ho és. Si no, no faria la pregunta! El proïsme, ho és en funció de les circumstàncies? Que lluny queda allò de l'amor universal!
- Si ajudo al miserable compleixo amb la llei, però no m'implico en la situació de l'altre. *Ho faig “per amor a Déu”*. Aquesta és la trampa. L'altre no té cara, ni té nom! I, si un cas en té, no puc evitar aproximar-m'hi des d'una 'superioritat' dissimulada.
- Estem equivocats en pensar que el proïsme el puc determinar jo. De fet, segons Jesús, segons la paràbola, el proïsme ens ve imposat. El que ja és decisió meua, decisió lliure, és fer-lo invisible, ignorar-lo...
- L'ajuda a l'altre no és una possibilitat que se m'ofereix, és una necessitat que tinc, indefugible. Si puc programar el proïsme per a una hora concreta, però rebutjo instintivament aquell que se m'imposa sense el meu consentiment, alguna tasca en mi està inacabada.
- Sobre la qüestió del proïsme no es teoritza. Amb el proïsme s'actua i no per a aconseguir la vida eterna, sinó per a recuperar la seva dignitat, i la meua.
- Sempre que faig marrada per a passar de llarg davant el dolor aliè, m'estic allunyant de mi mateix i de Déu. “He marrat el camí”, diu una cançó. La salvació o plenitud humana passa per reconèixer la meua dignitat i la dignitat de qui tinc al costat, no perquè fer el bé em vagi a “salvar” sinó perquè **és** el meu germà, germana, i ens “salvarem” junts.

El Déu que descobreixo en mi, és el mateix que haig de descobrir en els altres. Si crec que soc un organisme autònom, veuré l'altre com una cosa diferent de mi, que em destorba, i no trobaré motius per a estimar-lo. No soc una individualitat aïllada, d'existència i consistència pròpia. Jo, separat del creador i de les altres criatures, no soc res.

El que constitueix el meu ser, i el que constitueix l'ésser dels altres, és la mateixa Realitat, Déu, que està fonamentant el meu propi ser i el dels altres. Per tant, no puc deixar d'anar a favor dels altres sense, alhora, deixar d'anar a favor meu. No puc anar en contra dels altres sense anar en contra meu.

Un home baixava de Jerusalem a Jericó i va caure en mans d'uns bandolers, que el despullaren, l'apallissaren i se n'anaren deixant-lo mig mort.

Primer acostament:

Alguna vegada t'has sentit “assaltat”?, ferit?, menystingut?, aparcat a la vora?, despullat de la teua dignitat?, al marge del camí?

Recupera el moment, reconstrueix l'escenari, els personatges que intervingueren, mira de recordar els sentiments que vas tenir. Et van deixar com mig mort?

Segon acostament:

Qui són els bandolers? Mirem de ser empàtics amb ells, el més possible. Mirem de reconèixer-nos-hi!

No hem posat mai alguna etiqueta a un germà o germana?, no hem estat mai burletes amb una companya, un veí, un familiar? Només era 'humor i enginy'? No hem despullat mai l'altre i no l'hem apallissat amb la nostra contundència?, amb la nostra 'càtedra'? No hem desacreditat?, no hem murmurat fins a fer mal?

Potser no. Nosaltres?, no! Baixem, doncs, el nivell:

No hem "acompanyat" aquests fets anteriors?, no hem estat espectadors còmplices?, no li hem rigut les gràcies al criticaire?, no hem estat mai acòlits del bandoler més potent i agre dolç?

Imatge segona

El sacerdot i el levita, passaren per allí i veieren l'home malferit. Els sacerdots jueus ho eren pel fet de néixer en una família sacerdotal; no per vocació. Havien de viure en un estat elevat de puresa i no tocar malalts, sagnats, o tenir contacte amb morts. Eren molt rigorosos i escrupolosos amb aquests ritus. Si hagués tocat aquell ferit, hauria quedat impur i no podria celebrar la litúrgia. El mateix passa amb el levita. Un levita seria semblant a la figura d'un sagristà: per organitzar cants, celebracions litúrgiques, assistir als sacerdots. També ho eren per pertànyer als descendents de la tribu de Leví.

Hi ha un detall que no podem ignorar: el sacerdot i el levita eren persones religioses, es dedicaven a donar culte a Déu. Aquest detall no és menor, és un toc d'atenció per nosaltres. Indica que el fet de creure en Déu no garanteix viure com a Déu li agrada. Una persona de fe pot no ser fidel a tot el que aquesta mateixa fe li reclama i, tanmateix, pot sentir-se prop de Déu. Però hi ha maneres de viure la fe que faciliten l'obertura de cor als germans, i aquesta serà la garantia d'una autèntica obertura a Déu.

En veure el ferit, tots dos tanquen els ulls i el cor. Per ells és com si aquell home no existís; no miren els ulls d'aquell home ferit i, per tant, no veuen el seu rostre, i així el converteixen en esclau.

La preocupació del sacerdot i el levita no són els que pateixen. L'hospitalitat no és senzilla, cal prendre distància de les nostres pròpies necessitats, preocupacions i tensions, cal prendre distància de nosaltres mateixos per atendre els altres. Tot això implica exigències fondes i serioses.

I és que, passar de conèixer a estimar no és senzill. El sacerdot i el levita veuen, però ignoren; miren, però no proveeixen. Ignorar el sofriment de l'home, què vol dir? Vol dir ignorar Déu! Si jo no m'acosto, si jo no acullo a aquest home, a aquesta dona, a aquest nen, a aquest ancià que pateixen, no m'apropo a Déu. Caldrà acollir, encara que a cops no entenguem gaire el perquè de l'altre.

En els que passen de llarg, el sacerdot i el levita, hi veiem una perillosa indiferència al no aturar-se. Una indiferència, innocent o no, resultat del menyspreu o d'una trista distracció. Aquesta indiferència fa del sacerdot i del levita un trist reflex de la distància que ens isola, que ens separa de la realitat. Hi ha moltes maneres de passar de llarg que es complementen: una és replegar-se sobre si mateix, desentendre's dels altres, que ens siguin indiferents. Una altra seria mirar només cap enfora, així no podem veure als qui pateixen, perquè estan fora del nostre horitzó d'interessos.

Sempre que fem una volta per passar de llarg davant del dolor aliè, ens allunyem de nosaltres mateixos i de Déu. Quan diuen o diem "tot està malament", molts cops la resposta és "ningú no ho pot arreglar", "què puc fer jo?", passem de llarg. D'aquesta manera augmenta el desencant i la desesperança al nostre voltant. El sacerdot i el levita veieren l'home malferit, però no es van compassar ni commocionar. I nosaltres?

Imatge tercera

Mira'm, compadeix-te de mi, fes-me generosa per acostar-me, sortir del camí, estimar, servir sense esperar res a canvi.

Una possible mirada a la paràbola és rellegir-la i comptar la quantitat de verbs, les accions que apareixen en tan poques línies... En aquesta tercera imatge:

- El veié:

En el llibre de l'Èxode trobem: "Déu va mirar els israelites i es va fer càrrec de la seva situació"; o en altres versions: "I Déu contemplà els israelites i se'ls donà a conèixer" (Ex 2, 23-5).

- Se'n compadí:

Si rellegim l'evangeli de Lluc, és el que fa Jesús amb la vídua de Naïm que acaba de perdre el seu fill únic (Lluc 7, 12). I a Lluc 15,20 el pare del fill pròdig.

El cor del samarità s'omple de compassió; aquesta compassió el mou, el porta a la misericòrdia que Déu té als homes...

- S'hi acostà:

L'única manera de fer alguna cosa pels altres és "sortint" del nostre camí, sortint de nosaltres... La forma "s'hi acostà" ho canvia tot, per l'home i pel samarità. I marca la diferència amb els altres dos personatges. Llegim d'Adela Cortina: "Hi ha una ob-ligació (observem ob – ligació) més profunda que la del deure. Hi ha una ob-ligació que neix quan descobrim que estem lligats els uns amb els altres; per això estem mútuament ob-ligats, perquè els altres són per a nosaltres "carn de la nostra carn i sang de la nostra sang". El descobriment d'aquest lligam misteriós porta a compartir allò que no es pot exigir com un dret ni es pot donar com un deure. Perquè entra en l'ample camí de la gratuïtat".

- "Li amorosí les ferides amb oli i vi i les hi embenà":

El pare Lluís Planas ens deia que "El vi pica, però desinfecta. L'oli amoreixa, cert, suavitza la cremor de les ferides". Què necessita l'altre? Ajudar no és fàcil. Què tinc?, què puc donar? Què espera l'altre?, què li ha passat?, de què té por? I jo?, veig?, escolto el qui està a la vora del camí?

- El samarità es descalça al marge del camí reconeixent que trepitja terreny sagrat, en el que el Déu de la vida es revela en el destí dels més últims: els oblidats, els crucificats. El Crist és viu en cadascun d'ells: en els apallissats, en els pobres, en les víctimes de les guerres, en el jove que no té rumb, en els que sobreviuen al carrer; en tots els que són a la vora del camí.

Imatge quarta

Les reflexions del periodista i sacerdot Josetxu Vera sota el títol **Sempre aprenent, més enllà de les conviccions religioses**, m'han estimulat a compartir amb vosaltres alguns dels paràgrafs d'aquest article. Recull del Papa la invitació a fer llum amb aquesta paràbola del *Bon samarità*, on **el proïsme és tot aquell que necessita de nosaltres**.

Avui Jesús ens continua dient que hem de fer el mateix amb els homes del nostre temps i ser millors samaritans, perquè cada cop en aquest món hi ha més ferits. Avui ens enfrontem amb l'opció de ser bons samaritans o ser-ne un dels que van passar de llarg d'aquell ferit. Podem ser també l'hostaler que es fa càrrec a mitjà termini del ferit.

Tots estem concentrats en les nostres necessitats i problemes, de manera que veure patir algú ens pertorba, ens posa preguntes. No volem perdre el nostre temps per culpa dels problemes aliens. Però el bon samarità és el model. No ens podem construir d'esquena al dolor. Hem de seguir l'exemple del bon samarità. L'existència de cadascú de nosaltres està vinculada a l'entorn que tenim a prop.

La missió és infinita, però per això Francesc ens convida a ser dels de baix i anar d'un a un. Pugnar pel més concret, el més local fins a l'últim racó del planeta. De vegades les grans discussions multinacionals no porten a conclusions concretes, mentre que el del costat pateix. Manca un lloc on posar aquesta persona, tenir institucions que l'acullin, que facin de **posada** de la paràbola.

Totes les vides estan lligades a les persones que tenim a prop. Com es fa això? Com podem cercar els altres d'un en un i estar el seu costat? Es tracta que el 'nosaltres' sigui més fort que la suma de les individualitats. El Papa ens convida a fer cadascú el que pot, i se'n vagin sumant d'altres que ens facin més solidaris.

Per viure la caritat i la fraternitat, el 'nosaltres' ha de ser més fort que la individualitat. La generositat no és esperar un benefici o reconeixement. Al bon samarità el que li mou és la seva consciència...

Tots tenim una responsabilitat sobre les persones ferides. La persona de la paràbola de vegades no és una sola persona, pot ser un poble sencer, pot ser qualsevol grup de persones que se sentin apartades per la desídia social o política.

La història del bon samarità és antiga, ja pertany a la saviesa popular... Jesús confia en el millor de l'esperit humà i que cadascú faci millor les coses.

Josep, Mercè, Imma i Joan

(Algunes de les reflexions estan inspirades d'alguns autors, d'entre els quals Rosario Ramos i Fray Marcos)